

Fortid møder fremtid hos plastikkirurgen

Af Lise Grosmann

Vi har taget hul på en fremtid med uanede – og en lille smule skræmmende – muligheder.

Tidligt på sommeren inviterede Københavns Privathospital til pressemøde for at præsentere nyt inden for plastikkirurgien – blandt andet. Spændende var det, men især blev både Nina Kluge og jeg slået af det paradoks, at man i dag praktiserer peeling med syren fra en lille brun flaske, der debuterede i 30'erne, side om side med fedttransplantation fra krop til ansigt for at give volumen og udligne rynker. Fedt, der vel at mærke indeholder både stamceller og vækstfaktorer, og det næste, vi kommer til at se, er stamcelleberigede injektioner.

Der var mange spørgsmål, der trængte sig på, så jeg drog derud igen for at tale med de to plastikkirurger Bonnie Erichsen og Trine Foged Henriksen som repræsentanter for paradokset i tiden. Som det i øvrigt ses i kosmetikken generelt med alt-det-bedste-fra-naturen side om side med højteknologiske man-made cremebullits.

Magien i den lille brune flaske holder

Fenolsyre, det lyder altså sindssygt heftigt, hvordan er man overhovedet kommet på at anvende sådan en syre på noget så fint og tyndt – og synligt – som hud? Bonnie Erichsen fortæller:

Jamen, det er det jo også. Det er ganske vist en svag syre, men det er effektivt. Fenolsyre har været kendt i USA siden 30'erne. Det var en dame, der ikke var læge, der lavede fenolpeeling, og hvordan hun er kommet på det, det tør jeg ikke sige. Der var plastikkirurger, der undrede sig over, hvad der egentlig skete med de der damer, der kom fra hende med en mere glat hud. Så blev hun kæreste med en plastikkirurg, og han kunne lugte, at det var fenol. I dag har man en klar opskrift, så alle ved, hvad det er, de bruger.

Når det virker fornyende, er det vel fordi man påfører huden en skade og så heler den?

Ja, det kan man godt sige. Lige som når du får en forbrænding, men her bevarer huden sin struktur. Det kan sammenlignes med, at du kommer en ulden sweater i for varmt vand, så du får en mere fast og tæt, mindre sweater. Meget af hemmeligheden ved peelingen er, hvordan du trykker, når du lægger den, og hvor meget, man fedter huden af. Hvis du har en, der lige har kommet creme på, og du ikke er god til at fedte huden af, så kan du godt komme fenolopløsningen på og ikke få nogen særlig effekt ud over, at huden er lidt rød bagefter. Man ser forfærdelig ud, når det virker – jo værre man ser ud, jo mere hjælper det faktisk. Men selv om det ser forfærdeligt ud, så gør det ikke ondt.

Hvor dybt går peelingen?

Fenolsyre går til læderhuden, nærmere bestemt basalmembranen. Her stopper den, fordi der sker en binding til proteinet, så det trænges ikke dybere.

Det vil sige, at man ikke skal bruge noget for at stoppe processen?

Nej, men man skal lægge noget over for at stoppe fordampningen. I gamle dage kom man okkluderende bandage på, men jeg fandt allerede i starten ud af at komme vaseline på. Nu bruger jeg fucidinsalve. Og den måde, jeg gør det, den har de andre taget til sig, og det er lidt sjovt. Salven har den fordel, at man kan se, hvad der sker, og huden kan ligesom ånde modsat, hvis den er lukket inde, så kan der jo være risiko for betændelse. Det kan også være lige spændende nok, når man så skal åbne efter en uge og se, hvordan folk ser ud.

Har det noget med hudens tykkelse at gøre, hvor længe fenolsyren skal virke?

Det er klart, at jeg gør det ikke med lige så mange strøg på en med tynd hud som på en med tyk hud og dybe rynker. Så det kommer an på, hvor meget jeg kommer på, og hvor meget jeg trykker og strammer huden ud. Og ikke mindst, hvor meget jeg renser af.

Bonnie Erichsen

kring øjnene, og så kom pigmenteringen igen efter 10 år. Og så har jeg brugt peeling, og det er ikke kommet igen. De blev ved med at være pæne omkring øjnene. Det samme med rynkerne og sådan noget som, at huden bevarer sin fasthed og struktur. Med laser bliver huden lidt perlemorsagtig. Men selvfølgelig bliver folk ældre, altså...det kan jeg jo ikke gøre noget ved. Lød svaret fra plastikkirurgen, der har 30 års erfaring i at forskønne og forbedre vores ydre og selvfølgelig selv har prøvet syren og har den smukkeste hud, jeg længe har set. Ikke fri for rynker, for Bonnie Erichsen er 68 år, men så smuk i sin struktur, at jeg er mildt sagt misundelig.

Bonnie Erichsen foretager peelingerne på sin egen klinik, men folk kommer til konsultation og kontrol på Københavns Privathospital, hvor hun også foretager plastikoperationer.

Nyt om micro needling

En af tidens virkelig populære behandlinger, needling, udnytter også, at vores hud har en fantastisk evne til at hele, og når den gør det, så bliver den oven i købet pænere udenpå. Her er der dog tale om en noget mindre invasiv behandling end fenolpeeling. Senest har Akademiklinikken taget Dermapen Micro-Needling ind og kalder det en 'fraktioneret' nålebehandling. Den er godt nok håndbetjent, men i modsætning til de forskellige rollers, hvor prikkene i huden til dels afgøres af hånden, der ruller, så skyder Dermapen med automatik 12 sterile éngangsnåle 0,25 til 2,5 mm ned i huden mellem 20 og 90 gange i sekundet. Det løber op i 1300 små kanaler ned i huden per sekund. Og de er de fineste transportkanaler for det serum med hyaluronsyre, B5-vitamin og anti-inflammatoriske ingredienser, som indgår i behandlingen.

Også Serum8 Dermaroller har en dermapen i deres koncept, og Søren Petersen fra Derma Cosmetics, fortæller, at vi vil se et skifte fra dermaroller til dermapen i de professionelle behandlinger. Der er flere fordele ved at skyde med pen frem for at rulle – det er mindre smertefuldt, pennen laver flere mikrokkanaler, og patienten har kortere downtid. Søren Petersen fortæller, at der er medicinske studier i forbindelse med behandling af ar, som viser dermapen som vinder i forhold til fraktioneret laser – undtagen på de allerdybeste "istap"ar. Endnu en coming up trend er at bruge dermapenen sammen med aktive produkter, så behandlingen får effekt à la mesoterapi. Derma Cosmetics præsenterer til efteråret netop denne type produkter til Serum8 Dermaroller konceptet.

Ældning i huden som slaphed og rynker samt store porer plus ar og strækmærker kan mindskes med micro needling. Helingstiden er forholdsvis kort, ifølge Akademiklinikken kan huden være rød og let hævet i op til en uge. På klinikken anbefaler man i de fleste tilfælde 5-6 behandlinger med ca. 4-6 ugers mellemrum. Og man anbefaler behandling med Lift Serum og Recovery Cream imellem behandlingerne for yderligere at forkorte helingstiden.

Fremtidens filler fylder op med stamceller

Fedttransplantation, det har vi hørt om før, men hvor mange af os har egentlig tænkt over – vidst! – at fedt indeholder stamceller og vækstfaktorer. Så når man begynder at flytte rundt på fedt, så følger der stamceller med. Er det et problem, spurgte jeg Trine Henriksen?

◀ Bonnie Erichsen fortæller, at hun starter med at fedte huden af med acetone og kommer fenolopløsningen på i etaper. Først omkring munden, så folk er forberedt på, hvad det er. Efter munden kommer øjenpartiet, som er det værste, fordi huden er så sart. Fenolen lægges helt til vippekanten. Herefter højre og så venstre kind og panden sidst. For hvert ansigtsparti lægges fucidincreme på, ligesom der holdes pause og kontrolleres puls og blodtryk undervejs. Den svidende og brændende fornemmelse, når fenolsyre smøres på huden, sammenligner Bonnie Erichsen med at komme i berøring med en brandmand. Folk ligger på klinikken, til det ikke gør ondt mere, som regel en halv time. Et helt ansigt tager cirka to timer. Man skal regne med at rive 10-12 dage ud af kalenderen, før man igen er præsentabel. Patienterne får en udførlig vejledning, så de er forberedt, og desuden ringer Bonnie Erichsen til dem hver dag. Det skaber tryghed.

Jeg spurgte, om det er muligt at lave behandlingen partielt, og det kan man godt, men man skal holde sig til naturligt afgrænsede områder, fordi huden kan blive lidt lysere. Derimod kan fenolpeeling ikke anvendes på halsen, for huden er helt anderledes og har ikke samme regenerationsevne som huden i ansigtet, forklarer Bonnie Erichsen, så man går kun lige halvanden centimeter under kæbelinjen. Man kan heller ikke pøse arme, hænder og dekolleté med fenol. Det vil give skjolder og risiko for ar. Men hvor længe holder en fenolpeeling og hvor langt kan man skrue hudens alder tilbage? Den holder altid, siger Bonnie Erichsen, og tilbage vil sige 10-15 år, det ved man, fordi hvis man tager mikroskopi af huden, så kan man vise, at den i sin opbygning ligner en hud, der er 10-15 år yngre. Og derfor er det også så velegnet til solskadet hud. Men kan man gentage, hvis man nu føler huden alligevel har ældet sig, spurgte jeg? Det kan man godt. Men ikke mere end to gange, lød svaret, for så er huden blevet så tyk, at den ikke ændrer sig meget mere. Og her er tyk et plus, for det er det, der giver en fast, tæt og ungdommelig hud.

Så måtte jeg jo også lige vide, om Bonnie Erichsen tror, at man stadig om 10 år synes, at fenolsyre er effektivt? Det tror jeg faktisk, for de, der får lavet det, er rigtig begejstrede for det, og mange af mine patienter, er nogen, der kender nogen, der har fået lavet det, lød svaret, som affødte det næste spørgsmål. For synes hun, at fenolsyrepeeling er mere effektiv end laser? Ja, det synes jeg faktisk, for jeg har også brugt argonlaser til patienter med mørk pigmentering om-

Der er ikke noget problem i, at det indeholder stamceller, tværtimod bidrager de til den effekt, vi går efter. Som det er nu, har man den klassiske form, hvor man høster fedt et sted og injicerer det direkte efter, at man har raffineret det, uden at man opkoncentrerer stamceller. Så har der været en del studier, hvor man laver sådan en *cell-assisted* transplantation med et mix af forskellige typer celler – både stamceller og vækstfaktorer osv. Og den sidste måde at lave en fedttransplantation, det er så med stamcelleberiget fedt, hvor stamcellerne opdyrkes i laboratorium, og det er stadig på et ret grønt grundlag. Ved at opkoncentrere med stamceller, formoder man, at man kan nøjes med færre operationer i forhold til nu, hvor man laver flere operationer, hvis der er behov for større volumen et sted på kroppen, rekonstruktion af bryst for eksempel. Man bruger ikke den sidste metode så meget i kosmetikken på nuværende tidspunkt.

Fedttransplantation anvendes hyppigt til arkorrektion, brystoperationer og andre steder på kroppen. I kosmetisk regi bliver fedttransplantation også anvendt til aldersforandringer i ansigtet – sagging og deflating – altså mistet volumen og hud, der hænger. Og så bliver fedttransplantation somme tider anvendt i forbindelse med en ansigtsløftning. Det kan også bruges separat, fx til rynkebehandling ved overlæben eller i panden. Og til at supplere og give ekstra volumen til kindbenregionen eller ved hule kinder. Altså, det er kombinationen af, at det er en volumenforøgelse plus, at der er nogle aktive celler. Hvad der er mest betydende på nuværende tidspunkt, det er noget af det, der forskes i.

Permanente fillere kan jo lægge sig grimt, men det sker ikke, når det er fedt, det lægger sig pænt, hvor man lægger det?
Ja, du sprøjter det ind med en meget tynd kanyle, og så lægger du det vifteformet som sådan nogle små parceller i det område, du skal forøge. De fedtceller, der bliver sprøjtet ind, de skal overleve ved diffusion fra det omgivende væv i starten, indtil der er dannet nogle nye kar. Din teknik, både når du høster og sprøjter ind, er afgørende for, hvor godt et resultat, du får – hvor mange fedtceller, der går til grunde og hvor mange, der overlever. Det er altid det springende punkt. Der er forskellige studier, hvor nogle viser en overlevelse på helt ned til 20%, og nogle viser op til 70%. Men det er lige så meget den kirurg, der opererer, som er afgørende. Og også nogle patientafhængige faktorer. Hvis du ryger, kan iltmætningen og iltforsyningen i området fx være nedsat. Også hvis du strålebehandler, eller ved brandsår, vil overlevelsen af fedtceller være påvirket.

Kan man så gentage og sprøjte mere ind? Og kan man bruge fedt fra alle steder på kroppen og flytte til ansigtet uden at få topmave på kinderne?

Det kan man sagtens. Det er også det, vi gør ved rekonstruktioner og korrektioner – høster noget, sprøjter en mængde ind, og så venter man tre måneder og ser, hvor meget, der vokser ind, og så supplerer man, hvis det er nødvendigt. Ved brystforstørrelse kan man dog ikke forvente samme effekt som ved implantat, men man kan øge volumen med en skålstørrelse med denne her teknik. Man høster, hvor de bedste depoter er, og det er som regel ridebukseområdet, maven og lænden. Fedtcellerne indeholder de celler, som er naturligt i fedtvævet og vil bevare deres egenskab. Men det er ikke sådan, at det bare eksploderer i ansigtet fordi du tager 2 kg på.

Er det fedtcellerne i sig selv, der virker hudforbedrende, tror du, eller er det også stamcellerne?

Jeg tror, det er en kombination, men endnu er det spekulationer – altså, der er noget aktivitet i det, men igen – det er spekulationer, i hvilket omfang det er stamcellers og vækstfaktorerens regenerende effekt eller fedtcellernes volumenforøgelse, der virker hudforbedrende. Vi kan bare se en bedring af vævet. Også ved korrektioner hos kvinder, som har fået fjernet en knude i brystet og fået strålebehandling. Huden bliver væsentligt mere smidig, og i nogle tilfælde kan den blive helt normal i både farve og konsistens. Enten på grund af den der filler eller også på grund af stamceller og vækstfaktorer.

Kan man ikke fylde flere stamceller i fedtet?

Jo, men stadigvæk er det der med stamcelleberiget fedt noget, som vi skal se mange flere resultater på og vide endnu mere om. Vi mangler at se nogle kæmpestore studier, men der er mindre studier, der peger i retning af noget, der virker rigtig lovende. I fremtiden vil fedttransplantation med stamcelleberiget fedt sandsynligvis erstatte mange af de teknikker, som vi bruger i dag. Plastikkirurgi er under konstant udvikling.

Jeg læste, at man ud fra bare 100 ml fedt kunne høste stamceller og dyrke dem og så anvende dem, er det en mulighed?

Ja, det bliver nok fremtiden, og det er der selvfølgelig nogle forskere, der ved en masse om. Men vi ved ikke nok endnu til at sige, at det er det, vi gør. Lige nu bruger vi meget energi på at udvikle teknikkerne, og man taler allerede om mikro-fedttransplantationer og nano-fedttransplantationer, hvor man i stedet for at bevare fedtcellerne knuser dem ved at køre dem frem og tilbage mellem to sprøjter, så man kan lægge det meget tynde væv ind oppe i dermis i fx overlæben.

Kunne man forestille sig at smøre stamceller på huden, i lægeligt regi selvfølgelig, ville det have nogen effekt ved at blive lagt på overfladen?

Ja, det kan godt være, at det er noget af det, vi ser i fremtiden. Lige nu gør vi noget, der ligner anvendelsen af dermaruller og aktive ingredienser ved fx udtalt arvævsdannelse eller ved tuberøse bryster, som er en medfødt misdannelse, hvor der ligger ligesom nogle strammende bånd under brystet, som gør, at huden ikke kan give sig og bare er enormt fast. Vi prikker hul i huden og løsner det, og så lægger vi fedt-

Trine Foged Henriksen

vævet ind helt oppe i hudniveau. Vi ser, at huden bliver mere smidig og eftergivelig. Det er jo ikke at smøre det direkte på, men det er sådan lidt skridtet i den retning. Fordelen er, at det er patientens eget væv, det er ikke toksisk, der er god biokompatibilitet. Det er et naturligt fillermateriale, hvilket er en kæmpestor fordel.

Det lyder jo fantastisk, hvad man kan gøre ved både rekonstruktioner og ældning, men jeg tænker så, om mon det vil vise sig at have uønsket effekt i kroppen at flytte rundt på væv og stamceller?

Altså, hver gang man laver et nyt tiltag, så løber man også en risiko. Derfor er det også nødvendigt, at vi hele tiden bevarer en sund skepsis og undersøger og dokumenterer kort- og langtidseffekter af vores behandlinger og informerer patienterne om behandlingsmuligheder og risici. Tanken med at bruge fedt og transplantere det er jo ikke ny, men i dag har man meget bedre kirurgiske teknikker og kan flytte fedtceller fra et sted til et andet og få dem til at overleve.

Det kan man jo bedre forstå, men det, vi er ude i i fremtiden er jo nok at isolere stamceller, fordi man så får mere krudt på, og så er spørgsmålet, hvad der så sker, hvis man sprøjter dem ind i en mængde, som kroppen faktisk ikke er skabt til?

Det, som man gør i dag, er jo ikke at ændre kodningen for de stamceller, der bliver anvendt, det er at få dem lidt mere koncentreret - eller faktisk meget mere - for at de får lov til at virke mere effektivt. Men man skal fx ikke sprøjte fedtceller med stamceller ind i et tumorområde, for det kan jo også stimulere en anden type vækst der. Det skal man selvfølgelig have med i sine overvejelser, og derfor har vi nogle retningslinjer i forbindelse med rekonstruktioner efter brystkræft.

Et sidste spørgsmål: Hvor langt ude i fremtiden ligger det at anvende stamceller kosmetisk – altså kun stamceller – har du noget bud på det?

Nej, men det er i rivende udvikling både med vores kirurgiske teknik og vores kliniske metoder og også forskningsmæssigt. Det har kæmpestort fokus.

Trine Foged Henriksen er speciallæge i plastikkirurgi og arbejder til daglig på Rigshospitalet med hovedsagelig brystrekonstruktioner og korrektion af medfødte misdannelser og anvender fedttransplantation rigtig meget. Trine er konsulent på Københavns Privathospital, hvor hun ligeledes har patientkonsultationer og opererer.

Lad os slutte med budskabet fra den konference for plastikkirurger, Trine Foged Henriksen deltog i tidligere på året, det lød: Don't miss the fattrain. Vi har løst billet til fremtiden.

Læs mere og se billeder og stil spørgsmål til Bonnie Erichsen og Trine Foged Henriksen på www.betterlook.dk ■